

N:o 140.

Af Herr **S. A. Hedlund**: *Angående förbättring i gymnastik-, musik- och ritlärarnes vid elementarläroverken ställning och löner.*

Det torde numera vara en temligen allmänt erkänd sanning, att Rikets offentliga läroverk hafva till sin första och hufvudsakliga uppgift, att grundlägga och befrämja den allmänna medborgerliga bildningen, icke att utgöra förberedande seminarier för vare sig kyrkliga eller andra civila embets- och tjänstemän. Redan lärjungarnes stora antal ådagalägger denna läroverkens uppgift.

Från den allmänna medborgerliga bildningens fasta grund böra specialstudierna, vare sig för de lärda eller praktiska yrkena, utgrena sig uti särskilda skolor. Denna utgrening kan försiggå från olika stadier af elementarläroverket, hvars spets uppgår i högskolan, med dess fack-förgrening.

Om detta är det offentliga läroverkets idé, hastigt framställd, så följer deraf, att de läroämnen, som här meddelas, böra strängt begränsas inom hvad den allmänna bildningen kräfver, men icke ingå i specialbildningen i annan mån, än hvad den sednare nedskjuter sina rötter i den förra.

Allmän-bildning sammanfaller med det *humanistiska* problemet: *individens harmoniska utbildning* i såväl andligt som kroppsligt hänseende. Den sammanfaller ock på samma gång med *det praktiska lifvets* problem. En harmonisk utbildning af våra förmögenheter är vägen till och vilkoret för duglighet i det praktiska lifvet.

Så löses den uppgift, hvilken redan de gamle förelade skolan: »vi lära för lifvet, ej för skolan,» eller med andra ord: Skolan är *medlet*, ej *ändamålet*. Häri ligger lösningen af striden mellan de s. k. humanisterne och realisterne. Från de förres utgångspunkt kommer man till de sednares resultat.

Den harmoniska utbildningen omfattar:

a. Kroppens allsidiga utbildning till helse och kraft. En frisk själ betingas väsendtligen af en frisk kropp.

b. Den allsidiga utbildningen af *alla* våra själsförmögenheter, hvarmed grundlägges på samma gång de individuella *anlagens* förmåga, att fritt och kraftigt uppspira. Häraf följer hufvudsakligen:

att de gymnastiska öfningarne, hvartill måste räknas äfven gymnastiska lekar, såsom bollspel, kapplöpningar m. m., äfvensom ock militära öfningar, böra ingå såsom ett hufvudmoment i den offentliga uppfostran; att sådana läroämnen böra framförallt beaktas, hvilka mångsidigt beröra själsförmögenheterna; samt

att åtskilliga läroämnen böra försvinna från elementarläroverket, för att idkas antingen i de från detsamma förgrenade specialskolor eller vid högskolan.

Intet läroämne berör mångsidigare hela vår personlighet än *musiken*.

Här öfvas både ögats och örats iakttagelse och uppfattningsförmåga. Här öfvas eftertanken och minnet. Här beröres hela känslolifvets strängaspel. Här lifvas och höjes hågen till frimodighet och ädel handling. Här tändes andaktens och den djupare stämningens eld.

Musiken bör alltså blifva ett hufvudämne i den offentliga undervisningen, grundläggande på samma gång det högre anlagets förmåga till högre själfständig utveckling.

Musikundervisningen måste därför rätt ordnas i särskilda sångklasser, upptagande ett mindre antal lärjungar på olika stadier.

Musikläraren måste aflönas efter antalet lärjungar i skolan och intaga sitt behöriga rum bland skolans lärare.

Ritundervisningen afser att lära oss uttrycka våra tankar i bild, liksom skrifkonsten ger oss medlet att uttrycka dem i skrift. Här öfvas ögats iakttagelseförmåga, själens förmåga att uppfatta de särskilda föremålen i deras allmänna och karakteristiska drag, samt att återgifva dem. Det är en öfning tillika, som är af största värde för det praktiska lifvet.

Slutligen utgör både musik- och ritundervisningen mäktiga medel till väckande och utbildande af skönhetssinnet, smaken.

På grund häraf vågar jag föreslå:

att gymnastiköfningarne äfvensom musik- och ritundervisningen måtte få intaga deras behöriga platser i den offentliga undervisningen, utan förfång af sådana läroämnen, som dels tillhöra specialskolan, dels högskolan, samt att gymnastik-, musik- och ritlärarnes ställning, såväl i afseende å löner, som röst i lärarekollegierna, måtte bestämmas i enlighet med deras läroämnens höga betydelse.

Jag anhåller att denna min motion måtte öfverlemnas till det särskilda Utskott för undervisningsväsendet, som jag antager att Kammaren skall komma att tillsätta, till hvilket Utskott jag anhåller utomdess få bifoga de bilagor till ärendets utredning, som åtfölja denna min motion.

S. A. Hedlund.